

**JAVNA AGENCIJA REPUBLIKE SLOVENIJE
ZA VARSTVO KONKURENCE**

Dunajska cesta 58, 1000 Ljubljana

Številka: 3060-14/2022/148

Datum: 7. 12. 2022

**Raziskava obstoja znatne tržne moči po Zakonu o spremembah in
dopolnitvah Zakona o kmetijstvu (ZKme-1F)**

Kazalo vsebine

1. UVOD	3
2. IZHODIŠČA ZA RAZISKAVO.....	3
3. ZNATNA TRŽNA MOČ.....	6
4. NEDOVOLJENA RAVNANJA.....	8
5. ZNATNA TRŽNA MOČ V SKLADU Z NOVELO ZKme-1G	10
6. ZAKLJUČKI	10

1. UVOD

Javna agencija Republike Slovenije za varstvo konkurence, Dunajska 58, Ljubljana (v nadaljevanju: Agencija), je na podlagi 12. in 12.i člena Zakona o preprečevanju omejevanja konkurence¹ (v nadaljevanju: ZPOmK-1) ter sedmega odstavka 172. člena Zakona o kmetijstvu² (v nadaljevanju: ZKme-1), sprejela odločitev, da se v skladu s 26. členom ZPOmK-1 opravi raziskava obstoja znatne tržne moči po Zakonu o spremembah in dopolnitvah Zakona o kmetijstvu (v nadaljevanju: ZKme-1F)³.

S sprejetjem ZKme-1F, ki je pričel veljati s 1. 11. 2021 in je implementiral Direktivo (EU) 2019/633 Evropskega parlamenta in Sveta z dne 17. aprila 2019 o nepoštenih trgovinskih praksah med podjetji v verigi preskrbe s kmetijskimi in živilskimi proizvodi (v nadaljevanju: Direktiva (EU) 2019/633), so bile v ZKme-1 prenesene naslednje spremembe in dopolnitve:

- definicija kupca in dobavitelja (9. in 11. točka 3. člena ZKme-1),
- definicija znatne tržne moči (prvi in drugi odstavek 61f. člena ZKme-1),
- pojem verige preskrbe s hrano se je razširil v pojem verige preskrbe s kmetijskimi in živilskimi proizvodi (osma točka 3. člena ZKme-1),
- skrajšanje plačilnih rokov za hitro pokvarljive kmetijske in živilske proizvode iz 45 na 30 dni ter za ostale živilske in kmetijske proizvode iz 90 na 60 dni od dneva dostave (prvi in drugi odstavek 61b. člena ZKme-1),
- povečanje števila nedovoljenih ravnanj iz 23 na 27 (četrti odstavek 61f. členu ZKme-1).

Zaradi navedenih večjih sprememb zakonodaje s področja nedovoljenih ravnanj, še posebej, ker se je višina letnega prometa kupca, ki je predpogoj za obstoj znatne tržne moči, znižal iz 25.000.000 EUR na 2.000.000 EUR letnega prometa, se je Agencija odločila, da bo preverila skladnost pogodbenih razmerij kupcev, ki so v letu 2021 ustvarili nad 2.000.000 EUR letnega prometa. Za podrobnejši vpogled v poslovne odnose oziroma podrobnejše ugotavljanje stanja v tem delu verige preskrbe s kmetijskimi in živilskimi proizvodi, je Agencija v okviru raziskave pridobivala podatke na način in po postopkih v skladu z določbami ZPOmK-1. Če Agencija v okviru raziskave izve za okoliščine, iz katerih izhaja verjetnost kršitve relevantnih določb ZKme-1, ustrezno ukrepa, pri čemer lahko zoper posamezna podjetja tudi uvede postopek ugotavljanja kršitev v skladu z odločbami ZKme-1 in ZPOmK-1.

2. IZHODIŠČA ZA RAZISKAVO

Kot že navedeno je ZKme-1 na novo opredelil pojem kupca, ki je vsaka fizična ali pravna oseba, ne glede na kraj njene ustanovitve, ali vsak javni organ v Uniji, ki kupuje kmetijske in živilske proizvode; izraz kupec lahko vključuje skupino takšnih fizičnih in pravnih oseb. Dobavitelj pa pomeni vsakega kmetijskega proizvajalca ali vsako fizično ali pravno osebo, ki prodaja kmetijske in živilske proizvode, ne glede na njegov oziroma njen kraj ustanovitve; izraz dobavitelj lahko vključuje skupino takšnih kmetijskih proizvajalcev ali skupino takšnih fizičnih in pravnih oseb, kot so organizacije proizvajalcev, organizacije dobaviteljev in združenja takšnih organizacij.

Do 31. 10. 2021 je ZKme-1 opredeljeval nedovoljena ravnanja kot tista ravnanja, s katerimi ena stranka, ki je podjetje v skladu z zakonom, ki ureja preprečevanje omejevanja konkurence, s svojo znatno tržno močjo, ki je razvidna iz obsega prodaje ali letnega prometa v skladu z zakonom, ki ureja preprečevanje omejevanja konkurence, še zlasti v razmerju do druge pogodbene stranke, v nasprotju z dobrimi poslovnimi običaji izkorišča drugo pogodbeno stranko. Veljala je domneva, da ima stranka znatno tržno

¹ Uradni list RS, št. 36/08, 40/09, 26/11, 87/11, 57/12, 39/13 - odl. US, 63/13 - ZS-K, 33/14, 76/15, 23/17.

² Uradni list RS, št. 45/08, 57/12, 90/12 - ZdZPVHVVR, 26/14, 32/15, 27/17, 22/18, 32/19, 49/20 - ZIUZEOP, 54/20, 61/20 - ZIUZEOP-A, 175/20 - ZIUOPDVE, 203/20 - ZIUOPDVE, 15/21 - ZDUOP, 38/21, 86/21 - odl. US, 112/21 - ZIUPGT, 123/21, 44/22.

³ Uradni list RS, št. 123-2628/2021 z dne 27. 7. 2021.

moč, če deluje na nabavni strani in je v preteklem letu v Republiki Sloveniji ustvarila najmanj 25.000.000 EUR letnega prometa.

ZKme-1F pa nedovoljena ravnanja opredeljuje, kot tista ravnanja, s katerimi pogodbeni stranka, ki je podjetje v skladu z zakonom, ki ureja preprečevanje omejevanja konkurence, s svojo znatno tržno močjo, ki je razvidna iz letnega prometa v skladu z zakonom, ki ureja preprečevanje omejevanja konkurence, še zlasti v razmerju do druge pogodbene stranke, v nasprotju z dobrimi poslovnimi običaji izkorišča drugo pogodbeno stranko. Šteje se, da ima kupec znatno tržno moč, če letni promet, ki je ustvarjen v preteklem letu, s strani:

- dobavitelja ne presega 2.000.000 EUR, s strani kupca pa presega 2.000.000 EUR;
- dobavitelja presega 2.000.000 EUR, vendar ne presega 10.000.000 EUR, in s strani kupca presega 10.000.000 EUR;
- dobavitelja presega 10.000.000 EUR, vendar ne presega 50.000.000 EUR, in s strani kupca presega 50.000.000 EUR;
- dobavitelja presega 50.000.000 EUR, vendar ne presega 150.000.000 EUR, in s strani kupca presega 150.000.000 EUR;
- dobavitelja presega 150.000.000 EUR, vendar ne presega 350.000.000 EUR, in s strani kupca presega 350.000.000 EUR.

ZKme-1F je nadzor nad nedovoljenimi ravnanji v verigi preskrbe s hrano razširil na verigo preskrbe s kmetijskimi in živilskimi proizvodi. Po zakonski ureditvi, ki velja od 1. 11. 2021, so v skladu z 8. točko 3. člena ZKme-1 kmetijski in živilski proizvodi proizvodi, naštetih v Prilogi I k Pogodbi o delovanju Evropske unije (Prečiščena različica Pogodbe o delovanju Evropske unije, UL C št. 202 z dne 7. 6. 2016, str. 47), in proizvodi, ki niso naštetih v navedeni prilogi, vendar so predelani za uporabo v prehranske namene z uporabo proizvodov, naštetih v navedeni prilogi.

V skladu s 15. členom Zkme-1F plačilni rok za hitro pokvarljive kmetijske in živilske proizvode, ne sme biti daljši od 30 dni od dneva dostave. V primeru redne dostave hitro pokvarljivih kmetijskih in živilskih proizvodov plačilni rok ne sme biti daljši od 30 dni po zadnji dostavi. Obdobje redne dostave lahko obsega največ en mesec. Plačilni roki za hitro pokvarljive kmetijske in živilske proizvode začnejo teči na dan dostave, v primeru redne dostave pa od konca dogovorjenega roka v katerem je bila opravljena dostava. Plačilni rok za druge kmetijske in živilske proizvode ne sme biti daljši od 60 dni od dneva dostave. V primeru redne dostave drugih kmetijskih in živilskih proizvodov plačilni rok ne sme biti daljši od 60 dni po zadnji dostavi. Obdobje redne dostave lahko obsega največ en mesec. Plačilni roki za druge kmetijske in živilske proizvode začnejo teči na dan dostave, v primeru redne dostave pa od konca dogovorjenega roka v katerem je bila opravljena dostava.

Hitro pokvarljivi kmetijski in živilski proizvodi so proizvodi, ki bi zaradi svoje narave ali stopnje predelave lahko postali neprimerni za prodajo v 30 dneh po spravi pridelka, proizvodnji ali predelavi. Za hitro pokvarljive kmetijske in živilske proizvode se štejejo zlasti:

1. sveže sadje in zelenjava iz Priloge I Uredbe 1308/2013/EU;
2. krompir;
3. mleko in mlečni izdelki, ki niso sterilizirani;
4. predpakirano in nepredpakirano sveže meso, mleto meso, mesni pripravki, drobovina in notranji organi;
5. nepredpakirani presni in pasteurizirani mesni izdelki;
6. sveže ribe, raki in mehkužci;
7. jajca v lupini;
8. sveže gobe in zelišča;
9. predpakirani in nepredpakirani kruh in pekovski pecivo;
10. nepredpakirani fini pekovski izdelki.

Seznam nedovoljenih ravnanj se je iz prejšnjih 23 povečal na 27. Dodana so bila štiri nedovoljena ravnanja, in sicer:

- enostranska sprememba pogojev pogodbe o dobavi kmetijskih in živilskih proizvodov, ki zadevajo pogostost, način, kraj, roke ali obseg dobave ali dostave kmetijskih in živilskih proizvodov, standarde kakovosti, plačilne pogoje ali cene, oziroma ki zadevajo opravljanje storitev (24. točka četrtega odstavka 61f. člena ZKme-1);
- protipravna pridobitev, uporaba ali razkritje poslovne skrivnosti dobavitelja s strani kupca v skladu z zakonom, ki ureja poslovno skrivnost (25. točka četrtega odstavka 61f. člena ZKme-1);
- grožnje kupca s povračilnimi ukrepi (npr. umik proizvodov iz ponudbe, zmanjšanje naročenih količin proizvodov ali prekinitev določenih storitev, ki jih kupec opravlja za dobavitelja, kot so trženje ali promocije proizvodov dobavitelja) oziroma izvedba takšnih ukrepov, če dobavitelj uveljavlja svoje pogodbene ali zakonske pravice, vključno z vložitvijo prijave pri organih iz 61.i člena tega zakona ali s sodelovanjem s temi organi med postopkom skrivnost (26. točka četrtega odstavka 61f. člena ZKme-1);
- zahteva kupca po nadomestilu za stroške, nastale pri preučevanju prijave strank v zvezi s prodajo proizvodov dobavitelja, čeprav ne gre za malomarnost ali krivdo dobavitelja skrivnost (27. točka četrtega odstavka 61f. člena ZKme-1).

Eno izmed nedovoljenih, ki je bilo z novelo dopolnjeno in pojavnost katere je Agencija v sklopu sektorske raziskave preverjala, je bilo neizpolnjevanje obveznosti iz 61.g člena ZKme-1 glede pisne oblike oziroma obveznih sestavin pogodbe in kot nedovoljeno ravnanje opredeljuje tudi zavrnitev pisne potrditve pogojev pogodbe o dobavi med kupcem in dobaviteljem.

Agencija je na podlagi sprememb in dopolnitev, ki so bile sprejete z novelo ZKme-1F, sprejela odločitev, da v raziskavo vključi kupce, ki so v letu 2021 ustvarili več kot 2.000.000 EUR letnega prometa in katerih glavne dejavnosti so:

- druga predelava in konzerviranje sadja in zelenjave,
- nespecializirana trgovina na debelo z žvili, pijačami, tobačnimi izdelki,
- priložnostna priprava in dostava jedi,
- proizvodnja brezalkoholnih pijač, mineralnih in drugih stekleničenih vod,
- proizvodnja olja in maščob,
- proizvodnja pripravljenih jedi in obrokov,
- proizvodnja sadnih in zelenjavnih sokov,
- restavracije in gostilne,
- trgovina na debelo s cvetjem in rastlinami,
- trgovina na debelo s sadjem in zelenjavo,
- trgovina na debelo z mlekom, mlečnimi izdelki, jajci, jedilnimi olji in maščobami,
- urejanje in vzdrževanje zelenih površin in okolice,
- proizvodnja kruha, svežega peciva in slaščic,
- proizvodnja prepečenca in piškotov, proizvodnja trajnega peciva in slaščic,
- proizvodnja sladoleda,
- proizvodnja prepečenca in piškotov.

Agencija je zahtevo za posredovanje podatkov poslala 48 naslovnikom, od tega desetim zadrugam. Prejela je odgovore 47 naslovnikov, od teh pa je deset podjetij navedlo, da ne posluje z dobavitelji kmetijskih in živilskih proizvodov, ki imajo sedež v Republiki Sloveniji.

V okviru sektorske raziskave pridobljeni podatki oziroma dokumenti so se nanašali na poslovanje kupcev in dobaviteljev v časovnem obdobju od 1. 1. 2022 do 30. 6. 2022.

Cilj raziskave je bil preveriti pojavnost morebitnih nedovoljenih ravnanj kot jih opredeljuje ZKme-1F, še posebej pa:

- povračila za storitve, ki niso bile opravljene, ali za storitve, ki so bile opravljene, vendar niso bile pisno in jasno vnaprej dogovorjene med strankama,
- zaračunavanje stroškov popustov promocije, oglaševanja in trženja kmetijskih in živilskih proizvodov, razen če se dobavitelj in kupec pisno, jasno, nedvoumno in vnaprej dogovorita v pogodbi o dobavi ali poznejših pisnih dogovorih med dobaviteljem in kupcem, ki bodo izvedeni in katerih realizacijo je mogoče dokazati,
- redno ali nesorazmerno zaračunavanje popusta za plačilo računov pred rokom zapadlosti,
- nespoštovanje zakonskih plačilnih rokov,
- določanje nesorazmernih ali nepoštenih pogodbenih kazni,
- zavrnitev pisne potrditve pogojev pogodbe o dobavi med kupcem in dobaviteljem, ali neizpolnjevanje obveznosti iz 61g. člena ZKme-1F glede pisne oblike oziroma obveznih sestavin pogodbe.

3. ZNATNA TRŽNA MOČ

Obstoj znatne tržne moči kupca kmetijskih in živilskih proizvodov je predpogoj, ki mora biti podan v postopku kršitve 61f. člena ZKme-1. Pojem znatne tržne moči je vezan na višino letnega prometa kupca in na razmerje do konkretnega dobavitelja v posameznem primeru. S sprejetjem Zkme-1F se šteje da ima kupec znatno tržno moč, če je v preteklem letu ustvaril več kot 2.000.000 EUR letnega prometa in je razmerje v primerjavi z višino letnega prometa njegovega dobavitelja takšno, da izpolnjuje pogoje iz 2. odstavka 61f. člena.

Agencija je zato primerjala višino letnega prometa, ki so jo ustvarili kupci v letu 2021 in višino letnega prometa treh njihovih dobaviteljev s sedežem v Republiki Slovenij s katerimi so v obdobju, od 1. 1. 2022 do 30. 6. 2022, ustvarili največ medsebojnega prometa.

Na podlagi pridobljenih podatkov in dokumentacije je Agencija preverila 99 pogodbenih razmerij. Pri 44 pogodbenih razmerjih je bila ugotovljena znatna tržna moč kupca. V treh pogodbenih razmerjih je bilo ugotovljeno, da kupec v letu 2021 ni ustvaril več kot 2.000.000 EUR letnega prometa. Pri 52 pogodbenih razmerjih pa ni bilo podano zahtevano razmerje med letnim prometom kupca in letnim prometom dobavitelja, kot izhaja iz drugega odstavka 61f. člena Zkme-1, oziroma je bil promet dobavitelja v letu 2021 višji od letnega prometa kupca, in tako posledično ni bila podana znatna tržna moč kupca (Tabela 1).

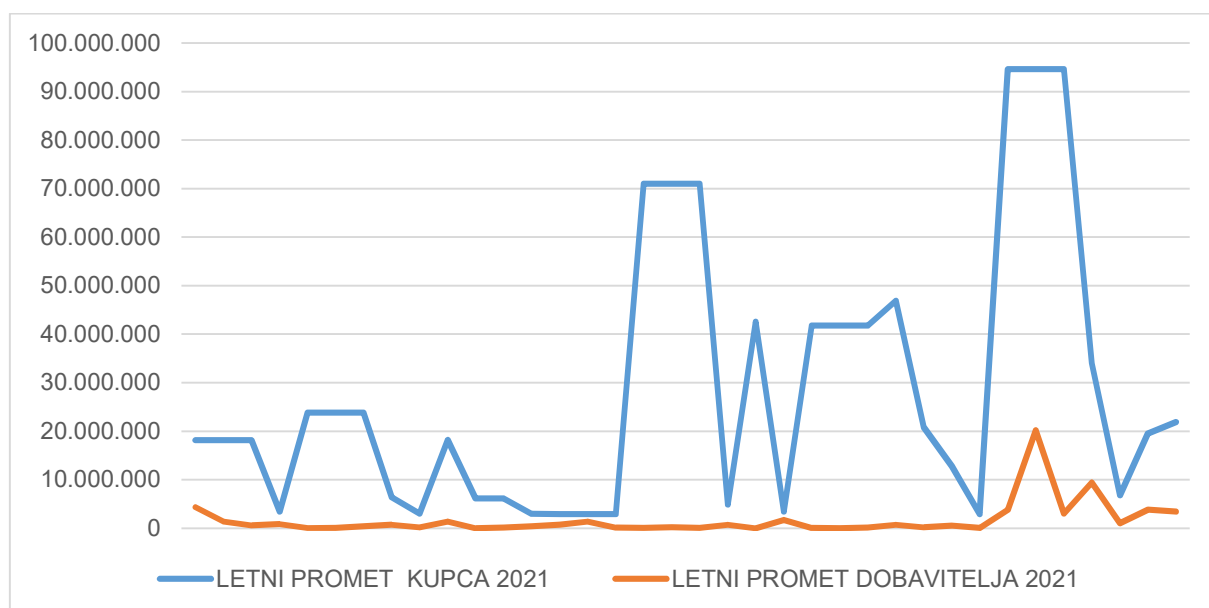
Tabela 1: Znatna tržna moč

OBSTOJ ZNATNE TRŽNE MOČI po drugem odstavku 61f. člena ZKme-1	Število pogodbenih razmerij
Letni promet dobavitelja ne presega 2.000.000 EUR, s strani kupca pa presega 2.000.000 EUR	37
Letni promet dobavitelja presega 2.000.000 EUR, vendar ne presega 10.000.000 EUR, in s strani kupca presega 10.000.000 EUR	6
Letni promet dobavitelja presega 10.000.000 EUR, vendar ne presega 50.000.000 EUR, in s strani kupca presega 50.000.000 EUR	1
Letni promet dobavitelja presega 50.000.000 EUR, vendar ne presega 150.000.000 EUR, in s strani kupca presega 150.000.000 EUR	0

Letni promet dobavitelja presega 150.000.000 EUR, vendar ne presega 350.000.000 EUR, in s strani kupca presega 350.000.000 EUR	0
Kupec nima znatne tržne moči	55
Skupaj	99

Primerjava letnega prometa za poslovno leto 2021 kupcev in dobaviteljev v pogodbenih razmerjih, kjer je kupec imel znatno tržno moč, je pokazala, da so kupci v letu 2021 ustvarili povprečno 22.308.316 EUR letnega prometa, njihovi dobavitelji pa povprečno 1.734.022 EUR (Graf 1).

Graf 1: Letni promet 2021 kupcev in dobaviteljev / število kupcev in dobaviteljev

Na podlagi pridobljenih podatkov je Agencija ugotovila, da je v skladu z novo opredelitvijo znatne tržne moči po ZKme-1F, le-ta bila podana pri malo manj kot 50 % pogodbenih razmerjih.

V panogah HOREC-a (restavracije in gostilne) in panogah, kjer so kupci svežega sadja in zelenjave (druga predelava in konzerviranje sadja in zelenjave, priložnostna priprava in dostava jedi, trgovina na debelo s sadjem in zelenjavo), prevladujejo manjši dobavitelji (v največ primerih primarni predelovalci), ki tržijo predvsem proizvode, ki jih neposredno pridelujejo. Kupci so imeli v teh panogah znatno tržno moč v 52 % pogodbenih razmerjih.

V panogah pekarstva in slaščičarstva (proizvodnja kruha, svežega peciva in slaščic, proizvodnja prepečenca in piškotov, proizvodnja trajnega peciva in slaščic, proizvodnja prepečenca in piškotov) prevladujejo večji dobavitelji, zato so imeli kupci znatno tržno moč le v 22 % pogodbenih razmerjih.

4. NEDOVOLJENA RAVNANJA

Kot že navedeno je Agencija ugotovila obstoj znatne tržne moči v 44 pogodbenih razmerjih, pri 36 od teh pa je ugotovila nedovoljena ravnanja (Tabela 2), in sicer:

- 21 primerov neizpolnjevanja obveznosti iz 61g. člena ZKme-1 glede pisne oblike oziroma obveznih sestavin pogodbe (23. točka četrtega odstavka 61f. člena ZKme-1), od tega je pri osmih pogodbenih razmerjih manjkala pisna pogodba, v 13-ih primerih pa pisne pogodbe niso vsebovale vseh obveznih sestavin v skladu s prvim odstavkom 61g. členom ZKme-1;
- 15 primerov nespoštovanja zakonskih plačilnih rokov iz Zkme-1 (11. točka četrtega odstavka 61f. člena ZKme-1).

Tabela 2: Število nedovoljenih ravnanj

NEDOVOLJENO RAVNANJE v skladu s četrnim odstavkom 61f. člena ZKme-1	Število pogodbenih razmerij
Povračilo za storitve, ki niso bile opravljene, ali za storitve, ki so bile opravljene, vendar niso bile pisno in jasno vnaprej dogovorjene med strankama (1. točka četrtega odstavka 61f. člena ZKme-1)	/
Zaračunavanje stroškov popustov promocije, oglaševanja in trženja kmetijskih in živilskih proizvodov, razen če se dobavitelj in kupec pisno, jasno, nedvoumno in vnaprej dogovorita v pogodbi o dobavi ali poznejših pisnih dogovorih med dobaviteljem in kupcem, ki bodo izvedeni in katerih realizacijo je mogoče dokazati (4. točka četrtega odstavka 61f. člena ZKme-1)	/
Redno ali nesorazmerno zaračunavanje popusta za plačilo računov pred rokom zapadlosti (9. točka četrtega odstavka 61f. člena ZKme-1)	/
Nespoštovanje zakonskih plačilnih rokov iz Zkme-1 (11. točka četrtega odstavka 61f. člena ZKme-1)	15
Določanje nesorazmernih ali nepoštenih pogodbenih kazni (21. točka četrtega odstavka 61f. člena ZKme-1)	/
Zavrnitev pisne potrditve pogojev pogodbe o dobavi med kupcem in dobaviteljem, ali neizpolnjevanje obveznosti iz 61.g člena ZKme-1F glede pisne oblike oziroma obveznih sestavin pogodbe (23. točka četrtega odstavka 61f. člena ZKme-1)	21

Pisna oblika pogodbe je največkrat manjkala v pogodbenih razmerjih, kjer je bilo blago sveže sadje in zelenjava ter v primerih, kjer je bil dobavitelj primarni pridelovalec. Kar zadeva obvezne pogodbene sestavine je največkrat, in sicer v sedmih (7) pogodbenih razmerjih, manjkala le ena obvezna sestavina (Tabela 3).

Tabela 3: Število manjkajočih obveznih pogodbenih sestavin

Število manjkajočih obveznih pogodbenih sestavin v skladu s prvim odstavkom 61g. člena Zkme-1	Število pogodb
ena obvezna sestavina pogodbe	7
dve obvezni sestavini pogodbe	3
tri obvezne sestavine pogodbe	2
štiri obvezne sestavine pogodbe	2

V pogodbah so največkrat, in sicer v devetih primerih, manjkala pravila, ki se uporabljajo v primeru višje sile, v sedmih primerih je manjkala okvirna količina blaga in okvirni časovni razpored dobave blaga (pri hitro pokvarljivih kmetijskih in živilskih proizvodih), v petih primerih pa okvirna vrednost prometa in okvirni cenik blaga (Tabela 4).

Tabela 4: Manjkajoče obvezne sestavine v pogodbah

Obvezne pogodbene sestavine v skladu s prvim odstavkom 61g. člena Zkme-1	Število pogodb z manjkajočo obvezno pogodbeno sestavino
1. okvirna vrednost prometa in okvirni cenik blaga	5
2. okvirna količina blaga in okvirni časovni razpored dobave blaga, če gre za blago iz prve alineje tretjega odstavka 61.b člena Zkme-1	7
3. trajanje pogodbe, ki se lahko sklene za določen ali nedoločen čas z določili o odpovedi	1
4. podrobnosti o plačilnih rokih in postopkih	2
5. načine dobave blaga	1
6. pravila, ki se uporabljajo za spremembo cene blaga	2
7. pravila, ki se uporabijo v primeru višje sile	9

Še vedno veliko pogodb ne vsebuje pravil, ki se uporabijo v primeru višje sile. Da gre za pomembno sestavino pogodb, se je pokazalo v zadnjih letih, ko se svet sooča s pandemijo, vojno v Ukrajini ter visoko inflacijo, verige preskrbe s kmetijskimi in živilskimi proizvodi pa so bile zato velikokrat motene, cene pa so zelo nihale. Bistvenega pomena za dobavitelje so tudi okvirne količine blaga in okvirni časovni razpored dobave blaga (za hitro pokvarljive kmetijske in živilske proizvode), ter okvirna vrednost prometa, ki prav tako pogosto manjkajo v pogodbah.

Spoštovanje zakonskih plačilnih rokov iz Zkme-1 je bilo kršeno, tako pri dobavah hitro pokvarljivih kmetijskih in živilskih proizvodih, kot tudi pri dobavah drugih kmetijskih in živilskih proizvodih. Kupci, ki kršijo plačilne roke, le-teh ne kršijo v pogodbenih razmerjih pri vseh svojih dobaviteljih, ampak le nekaterih. Agencija iz tega razloga utemeljeno sklepa, da bi to lahko bila posledica razlike v pogajalski moči med kupcem in njegovim dobaviteljem.

Agencija je pri štirih kupcih v obdobju od 1. 1. 2022 do 31. 3. 2022 ugotovila večje kršitve zakonskih plačilnih rokov. (Tabela 5). Pri enem kupcu je bilo ugotovljeno, da v povprečju krši zakonski plačilni rok za kar 46 dni.

Tabela 5: Nespoštovanje zakonskih plačilnih rokov v obdobju od 1. 1. 2022 do 31. 3. 2022

Kupec	Število izdanih računov	Število računov plačanih v daljšem plačilnem roku	Zakonski plačilni rok v dneh	Povprečni plačilni rok v dneh	Odstotek računov plačanih v daljšem plačilnem roku
1	8	2	30	38	25 %
2	6	5	30	37	83 %
3	3	3	30	57	100 %
4	34	18	60	106	53 %

Drugih nedovoljenih ravnanj, glede na razpoložljive dokumente in podatke prejete v okviru sektorske raziskave, Agencija ni ugotovila.

5. ZNATNA TRŽNA MOČ V SKLADU Z NOVELO ZKme-1G

Po sprejetju novele ZKme-1F, ki je pričela veljati s 1. 11. 2021, je bil ZKme-1 ponovno spremenjen z novelo ZKme-1G, ki se uporablja od 13. 7. 2022 dalje. Z ZKme-1G je bila med drugim spremenjena tudi definicija letnega prometa kupca in dobavitelja (12. točka 3. člena ZKme-1). Po sedaj veljavni zakonski ureditvi letni promet dobavitelja in kupca v zvezi z Direktivo 2019/633/EU pomeni letni promet v skladu s Prilogo Priporočila Komisije 2003/361/ES z dne 6. maja 2003 o opredelitvi mikro, malih in srednjih podjetij (UL L št. 124 z dne 20. 5. 2003, str. 36), zlasti z opredelitvami samostojnega podjetja, partnerskega podjetja in povezanega podjetja.

Agencija mora namreč v prekrškovnih postopkih v zvezi z nedovoljenimi ravnanji upoštevati določilo drugega odstavka 2. člena Zakona o prekrških (ZP-1)⁴, ki določa, da če se po storitvi prekrška enkrat ali večkrat spremenijo materialnopravne določbe tega zakona ali predpis, ki določa prekršek, se uporabi zakon ali predpis, ki je za storilca milejši.

Agencija je tako v okviru sektorske raziskave še preverila, kako spremembe glede ugotavljanja letnega prometa kupca in dobavitelja v skladu s prej omenjenimi priporočili Evropske komisije, vplivajo na obstoj znatne tržne moči. Agencija je ugotovila, da zaradi dejstva, ker ni podana znatna tržna moč kupca, ne bo začela postopka o prekršku v šestih primerih.

6. ZAKLJUČKI

Agencija je opravila raziskavo obstoja znatne tržne moči po Zakonu o spremembah in dopolnitvah Zakona o kmetijstvu (ZKme-1F) z namenom, da preveri, ali so kupci prilagodili svoje poslovanje spremembi zakonodaje. Obseg potencialnih kršiteljev se je namreč z uveljavitvijo novele ZKme-1F precej povečal. Agencija je zato preverila skladnost pogodbenih razmerij med kupci, ki so v letu 2021 ustvarili več kot 2.000.000 EUR letnega prometa in njihovimi dobavitelji kmetijskih in živilskih proizvodov.

Primerjava letnega prometa kupcev in njihovih dobaviteljev za leto 2021 je pokazala, da so imeli kupci skoraj 13 krat večji letni promet. Glede na razmerja po drugem odstavku 61f. člena ZKme-1 pa kupci v več kot polovici pogodbenih razmerij niso imeli znatne tržne moči. Pri pogodbenih razmerjih, kjer so kupci imeli znatno tržno moč, pa je Agencija v več 80 % primerih ugotovila obstoj nedovoljenih ravnanj. Na podlagi navedenega Agencija ugotavlja, da kupci svojega poslovanja niso ustrezno prilagodili spremembam zakonodaje na področju nedovoljenih ravnanj.

Ugotovljena so bila predvsem nedovoljena ravnanja nespoštovanja plačilnih rokov iz ZKme-1 in neizpolnjevanje obveznosti iz 61g. člena glede pisne oblike oziroma obveznih sestavin pogodbe, in sicer v 36 pogodbenih razmerjih. V osmih primerih pisne pogodbe niso bile sklenjene, čeprav je vrednost prometa med pogodbenima strankama v koledarskem letu preseгла 15.000 EUR, v 13-ih primerih pa pisne pogodbe niso vsebovale vseh obveznih sestavin. Najpogosteje so manjkala pravila, ki se uporabljajo v primeru višje sile, okvirna količina blaga in okvirni časovni raspored dobave blaga (pri hitro pokvarljivih kmetijskih in živilskih proizvodih) ter okvirna vrednost prometa in okvirni cenik blaga. V največ primerih je sicer manjkala ena obvezna sestavina pogodbe.

Kar zadeva nespoštovanje plačilnih rokov iz ZKme-1, do slednjega najpogosteje prihaja pri pogodbenih razmerij na področju nabave svežega sadja in zelenjave, ter v primerih, ko je dobavitelj primarni pridelovalec.

---

⁴ Uradni list RS, št. 29/11 - uradno prečiščeno besedilo, 21/13, 111/13, 74/14 - odl. US, 92/14 - odl. US, 32/16, 15/17 - odl. US, 27/17 - ZPro, 73/19 - odl. US, 175/20 - ZIUOPDVE, 195/20, 5/21 - odl. US, 15/21 - ZDUOP, 123/21 - ZPrCP-F, 206/21 - ZDUPŠOP.